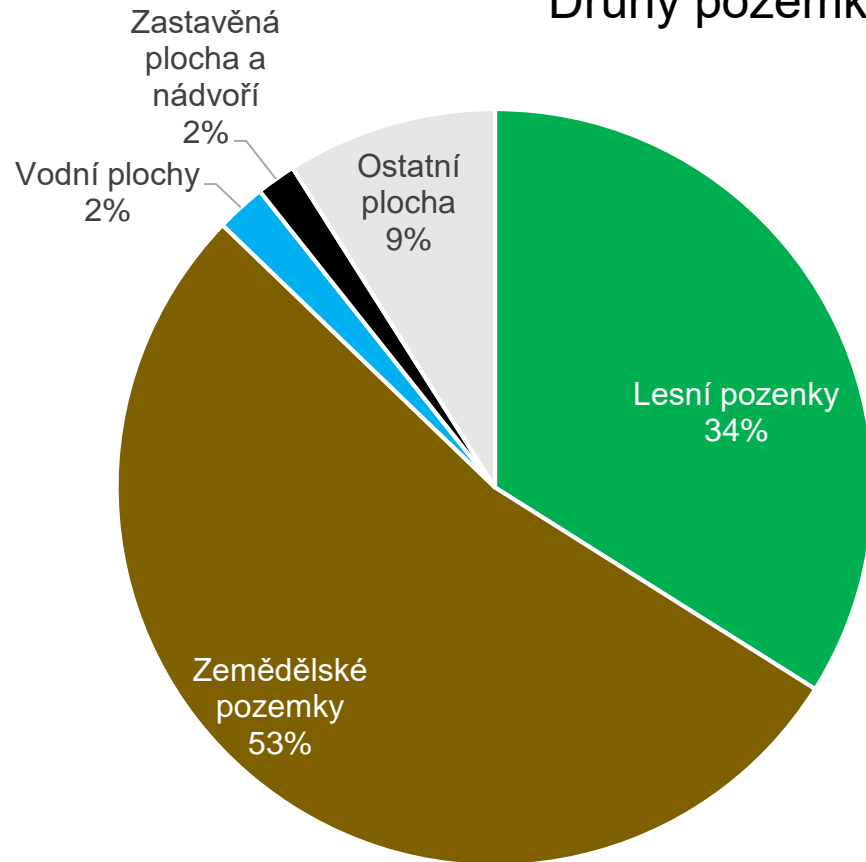

Právní režim pozemků zemědělského půdního fondu a pozemků určených k plnění funkcí lesa

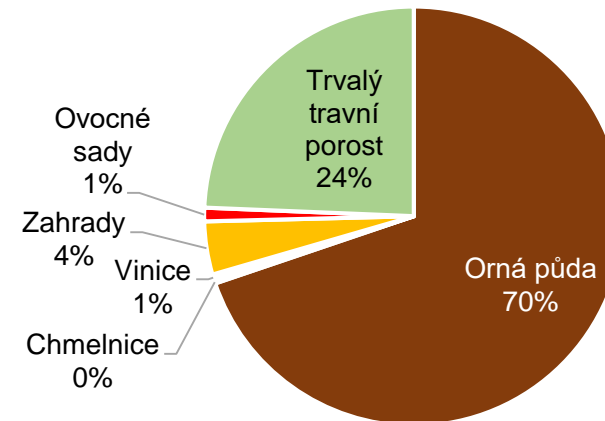
Jakub Hanák

Půda v ČR

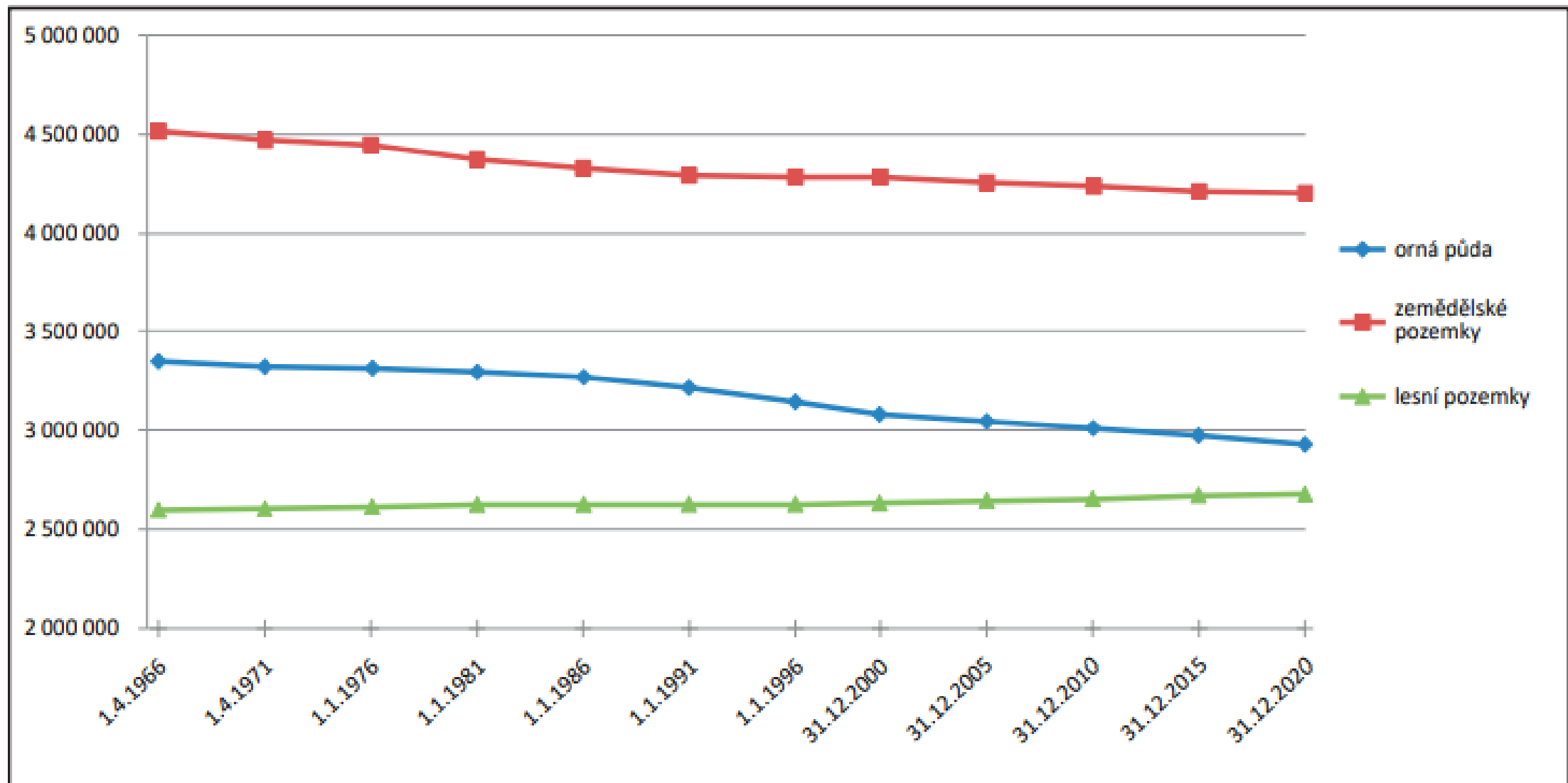
Druhy pozemků: 2020

Zemědělské pozemky

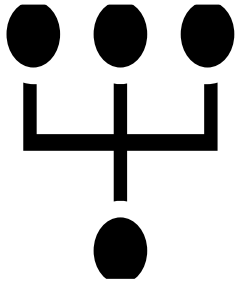

Zdroj dat (zpracování vlastní): https://www.cuzk.cz/Periodika-a-publikace/Statisticke-udaje/Souhrne-prehledy-pudniho-fondu/Rocenka_pudniho_fondu_2021.aspx

Zdroj: https://www.cuzk.cz/Periodika-a-publikace/Statisticke-udaje/Souhrne-prehledy-pudniho-fondu/Rocenka_pudniho_fondu_2021.aspx

Osnova

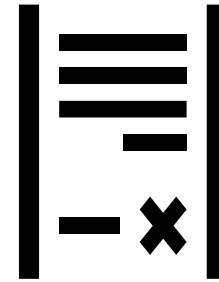
Východiska

Hospodaření na
pozemcích ZPF

Nezemědělské
využití pozemků ZPF

Nakládání s pozemky
ZPF

Obdobně PUPFL

Organizace státní správy

Zemědělská půda

- ORP – KÚ – MŽP (srov. § 18 a též § 2h liniového zákona)
- újezdní úřady
- správy NP
- ČIŽP (kontrolní činnost; znečištění půdy)
- ÚKZUZ

Lesní pozemky

- ORP – KÚ – Ministerstvo zemědělství
- Vojenský lesní úřad
- správy NP
- ČIŽP (kontrolní činnost; podle zákona č. 282/91 Sb.)
- lesní stráž

Charakteristika zemědělské půdy

- půda je základní **složkou životního prostředí**
 - neobnovitelný přírodní zdroj
 - veřejný zájem na její ochraně (srov. např. Pl. ÚS 30/15)
- **degradační faktory**
 - zejména eroze, kontaminace a zastavování
 - všechny spolu vzájemně souvisí \Rightarrow vznik řetězové reakce
 - stav půdy ovlivňuje i ostatní složky životního prostředí

Prameny právní úpravy

- **zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně ZPF**
- prováděcí předpisy (vyhlášky)
 - č. 48/2011 Sb., o stanovení tříd ochrany
 - č. 153/2016 Sb., o stanovení podrobností ochrany kvality zemědělské půdy (hodnoty rizikových prvků a látek)
 - č. 271/2019 Sb., o stanovení postupů k zajištění ochrany zemědělského půdního fondu
 - č. 240/2021 Sb., o ochraně zemědělské půdy před erozí
 - https://www.mzp.cz/cz/aktuality_v_ochrane_pudy

Změny plánované vládou (!?)

- Ochráníme půdu před záborů a degradací. Čtvrtina zemědělské půdy se do roku 2030 přesune do režimu ekologického zemědělství s důrazem na ornou půdu. Minimálně desetina zemědělské půdy bude do roku 2030 aktivně chránit opylovače a celkovou biodiverzitu (meze, nárazníkové pásy, větrolamy, úhory).
- Omezíme degradaci půdy a zpomalíme úbytek zemědělského půdního fondu. V roce 2022 předložíme novelu zákona o ochraně zemědělského půdního fondu s cílem začlenění krajinných prvků do zemědělské krajiny, zpřísnění záborů kvalitní zemědělské půdy a podpory přirozené obnovy území po těžbě nerostných surovin. Vyhodnotíme účinnost protierozní vyhlášky a v návaznosti na to přijmeme další legislativní opatření pro zlepšení ochrany půdy před erozí vč. zohlednění větrné eroze.
- Posílíme vliv vlastníků na stav držené půdy. Novelou zákona o ochraně zemědělského půdního fondu převedeme zodpovědnost za stav krajiny na ty, kdo v ní hospodaří.

Zemědělské pozemky

- orná půda, chmelnice, vinice, zahrady, ovocné sady a trvalé travní porosty
 - viz § 3 odst. 2 KatZ
- blíže popsáno v příloze KatV (**druh a způsob využití pozemku**)
- ZPF je **způsob ochrany pozemku**

Pozemky ZPF

- **zemědělská půda**
 - včetně půdy, která byla a má být nadále zemědělsky obhospodařována, ale dočasně obdělávána není
- **rybníky s chovem ryb nebo vodní drůbeže**
- nezemědělská půda **potřebná k zajišťování zemědělské výroby**
 - polní cesty, pozemky se zařízením důležitým pro polní závlahy, závlahové vodní nádrže, odvodňovací příkopy, hráze sloužící k ochraně před zamokřením nebo zátopou, technická protierozní opatření apod.

Informace o pozemku ZPF

Parcelní číslo:	1959/10
Obec:	Opava [505927]
Katastrální území:	Opava-Předměstí [711578]
Číslo LV:	10002
Výměra [m ²]:	5296
Typ parcely:	Parcela katastru nemovitostí
Mapový list:	DKM
Určení výměry:	Ze souřadnic v S-JTSK
Způsob využití:	skleník, pařeniště
Druh pozemku:	zahrada

Sousední parcely

Způsob ochrany nemovitosti

Název
zemědělský půdní fond

Seznam BPEJ

BPEJ	Výměra
51400	1406
55800	3890

7.50.11

Zadat BPEJ kliknutím do mapy

GENERUJ PDF

Profil půdního typu

Klimatický region

7

Hlavní půdní jednotka

50

Sklonitost a expozice

1

Skeletovitost a hloubka
půdy

1

Obecné informace o 7.50.11

Pseudogleje převážně na mírných svazích, se všesměrnou expozicí a celkovým obsahem skeletu do 25 %. Půdy hluboké až středně hluboké v mírně teplém, vlhkém klimatickém regionu a velmi málo produkční.

Bonitovaná půdně ekologická jednotka 7.50.11 legislativně spadá dle Vyhlášky o stanovení tříd ochrany č. 48/2011 Sb. do III. třídy ochrany zemědělského půdního fondu, její aktuální základní cena podle Vyhlášky k provedení zákona o oceňování majetku (oceňovací vyhlášky) č. 441/2013 Sb. je 4.04 Kč za m² a bodová výnosnost této půdy je na stupnici od 6 do 100 vyjádřena hodnotou 30. Jedná se o velmi málo produkční půdy.

Třída ochrany III

Min
1,15

Základní cena pozemků [Kč/m²]

4.04

Max
19,79Min
6

Bodová výnosnost 30

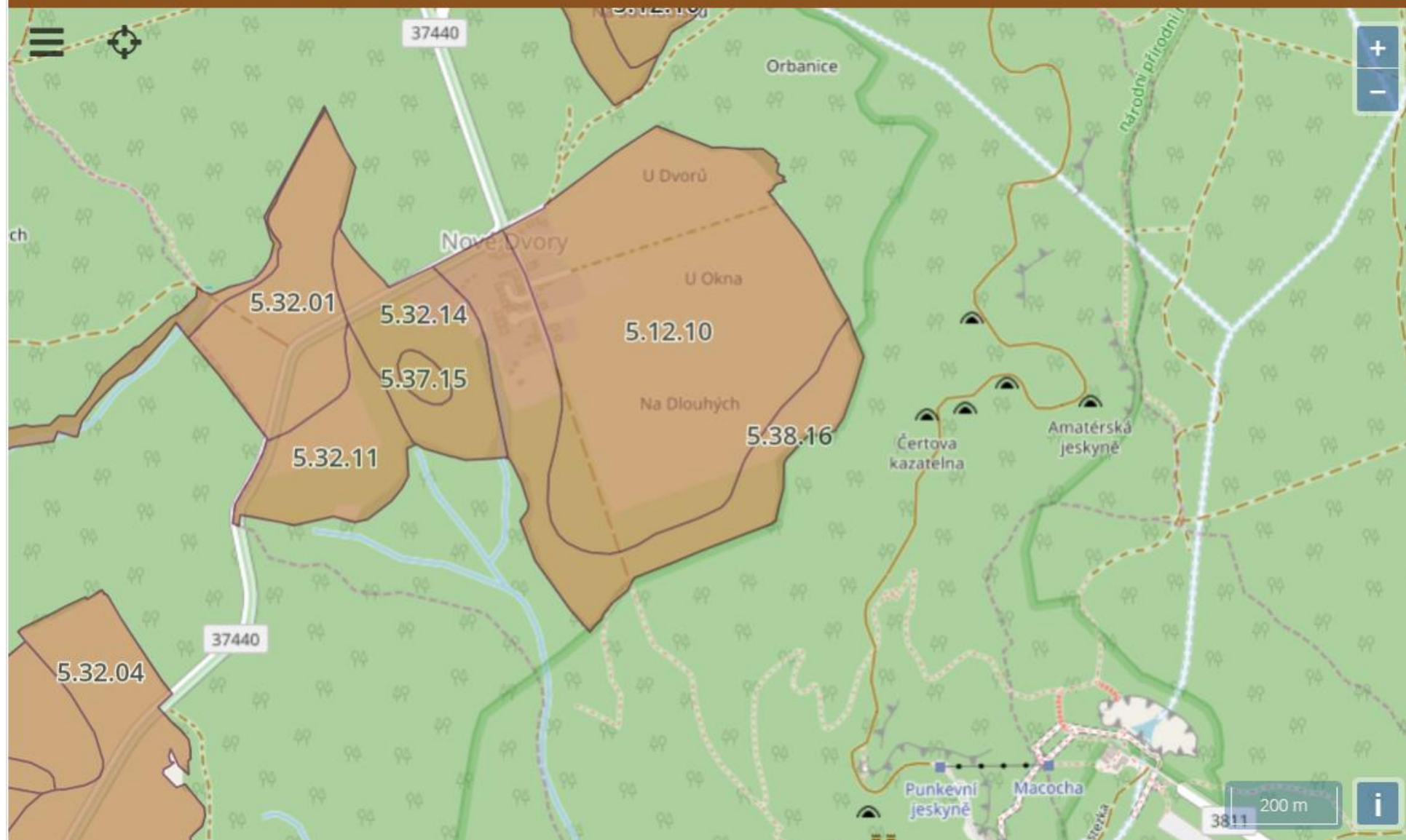
velmi málo produkční (28.2 - 43.7)

Max
100Min
0

Výměra v ČR [km²]

469.89

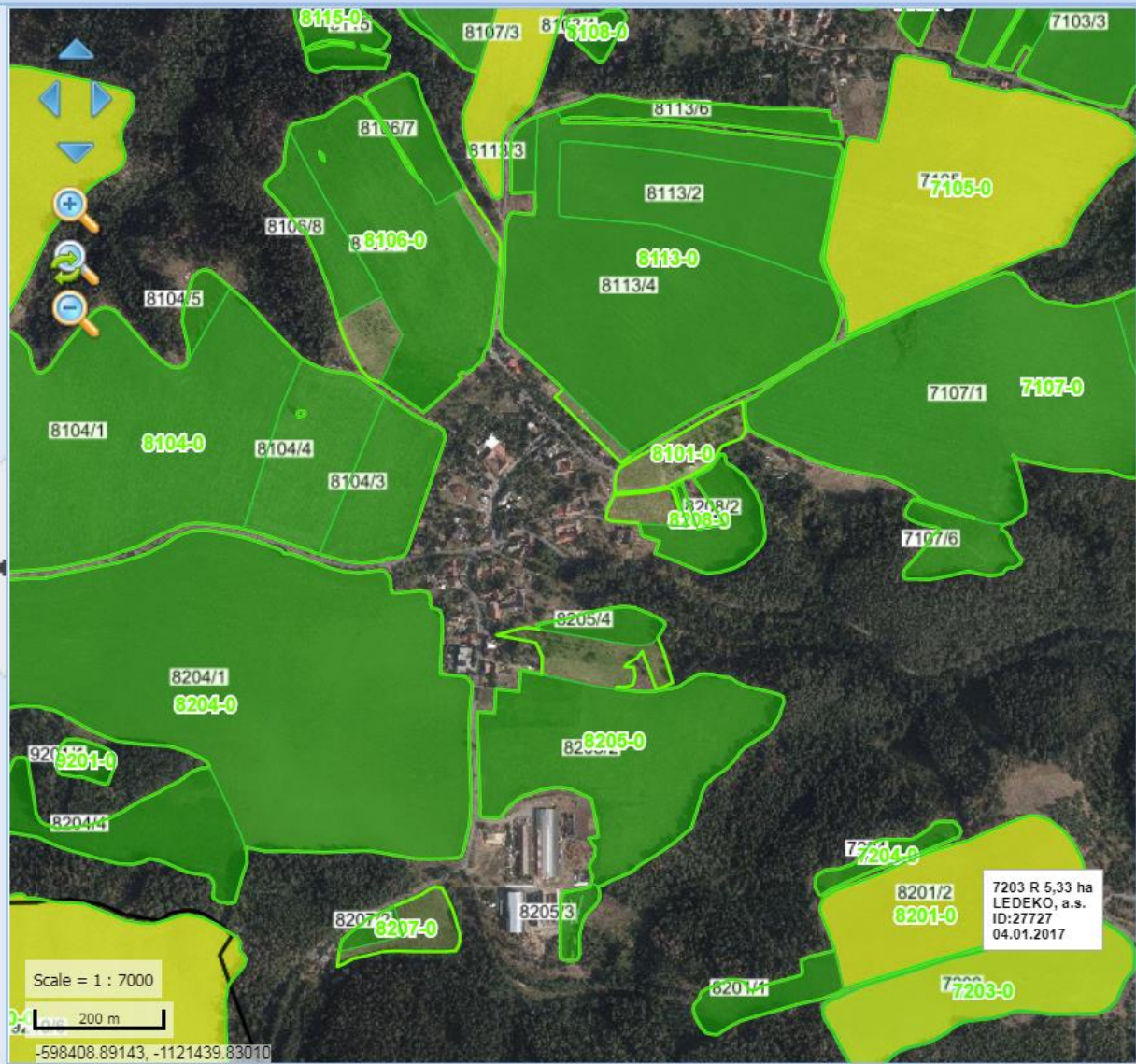
Max
979,72

Informační nástroje

- **bonitace půdy**
 - využívá se mj. pro oceňování, určení kvality půdy: ta ovlivňuje úroveň její ochrany a možnost jiného využití (blíže dále)
- **LPIS (Land Parcel Information Systems)**
 - primárně k evidenci využití zemědělské půdy
 - podklad pro vedení evidence o použití hnojiv, pastvy, přípravků na ochranu rostlin
 - také informace od orgánů ochrany ZPF (§ 3b)
 - evidence odnětí zemědělské půdy (od 2016)

- Ortofotomapa
- Půdní bloky
- Díly půdních bloků
 - Čtverce
- Dle stavu
- Zbytkové plochy
- Popisné údaje - rozpracova
- Popisné údaje - účinné
- Osázená plocha vinic
- GMO
- EVP
- Stanoviště včelstev
- Provozovny
- Katastr
- Dotace
- Životní prostředí
 - Chráněná území
 - Nitrátová směrnice
 - Eroze
 - Eroze do 31.12.2018
 - Ostatní podkladová dat
 - Eroze od 1.1.2019**
 - DPB eroze
 - Vnitřní erozní pozem
 - Externí erozní poze
 - Zdrojová vrstva eroz
 - Odtokové linie
 - Vrstevnice (5m)
 - Vrstevnice (2m)

Podkladová data © ČÚZK

Pochybnosti o povaze pozemku

- **autoritativní určení povahy** konkrétních pozemků v případě, že je u nich tato skutečnost nejasná
 - charakter pozemku se fakticky jeví určitým způsobem, v příslušných evidencích je však veden odlišně
 - **nastolení právní jistoty**

A) povolená
změna
neohlášena KN

B) změna je
výsledkem
protiprávní
činnosti

C) faktické
postupné změny
pozemku (bez
nutnosti povolení)

Rozhodování v pochybnostech

- **deklaratorní rozhodnutí**
 - rozhodne o aplikaci celé řady právních norem sloužících k ochraně těchto pozemků a závazně se tak určují práva a povinnosti vlastníků pozemků
 - včetně okolních
- **neslouží k legalizaci protiprávně dosaženého stavu** (⇒ proces odnímání)
- NSS 7 As 307/2019: *„Účastník správního řízení má pak zpravidla zájem na tom, jaký právní stav bude deklarován, a s ohledem na svůj zájem **předkládá důkazy a argumenty**. Pokud jsou tyto relevantní, je nutné se s nimi náležitým způsobem vypořádat.“*

Zásady ochrany pozemků ZPF

- **priorita zemědělského využívání**
 - využít pro nezemědělský účel nezemědělskou půdu (zastavitelné plochy, proluky, brownfieldy) = jen nezbytné případy vymezené v § 4 odst. 2
- **trojrozměrnosti ochrany**
 - neznečišťovat, nepoškozovat vlastnosti půdy
 - skrývka úrodné vrstvy půdy
- **ochrana uspořádání pozemků ZPF**
 - nejvhodnější uspořádání řešit již při návrhu ÚPD
- **následná rekultivace**
 - zejména u dočasného odnětí
 - upřednostňováno zemědělské využití ⇔ vodní plochy či přírodní prvky

Hospodaření na pozemcích ZPF

Ochrana kvality zemědělské půdy

- užívat nebo udržovat **v souladu s charakteristikou** druhu
 - není aktivní povinnost hospodařit
- **neznečišťovat** půdu škodlivými látkami nad stanovené hodnoty ⇒ č. 153/2016 Sb.
- nepoškozovat fyzikální, biologické a chemické vlastnosti půdy
 - zhutňováním, zamokřováním, vysoušením, překrýváním či narušováním erozí
- nezpůsobovat ohrožení zemědělské půdy **erozí**
 - překračováním přípustné míry jejího erozního hrožení (č. 240/2021 Sb.)

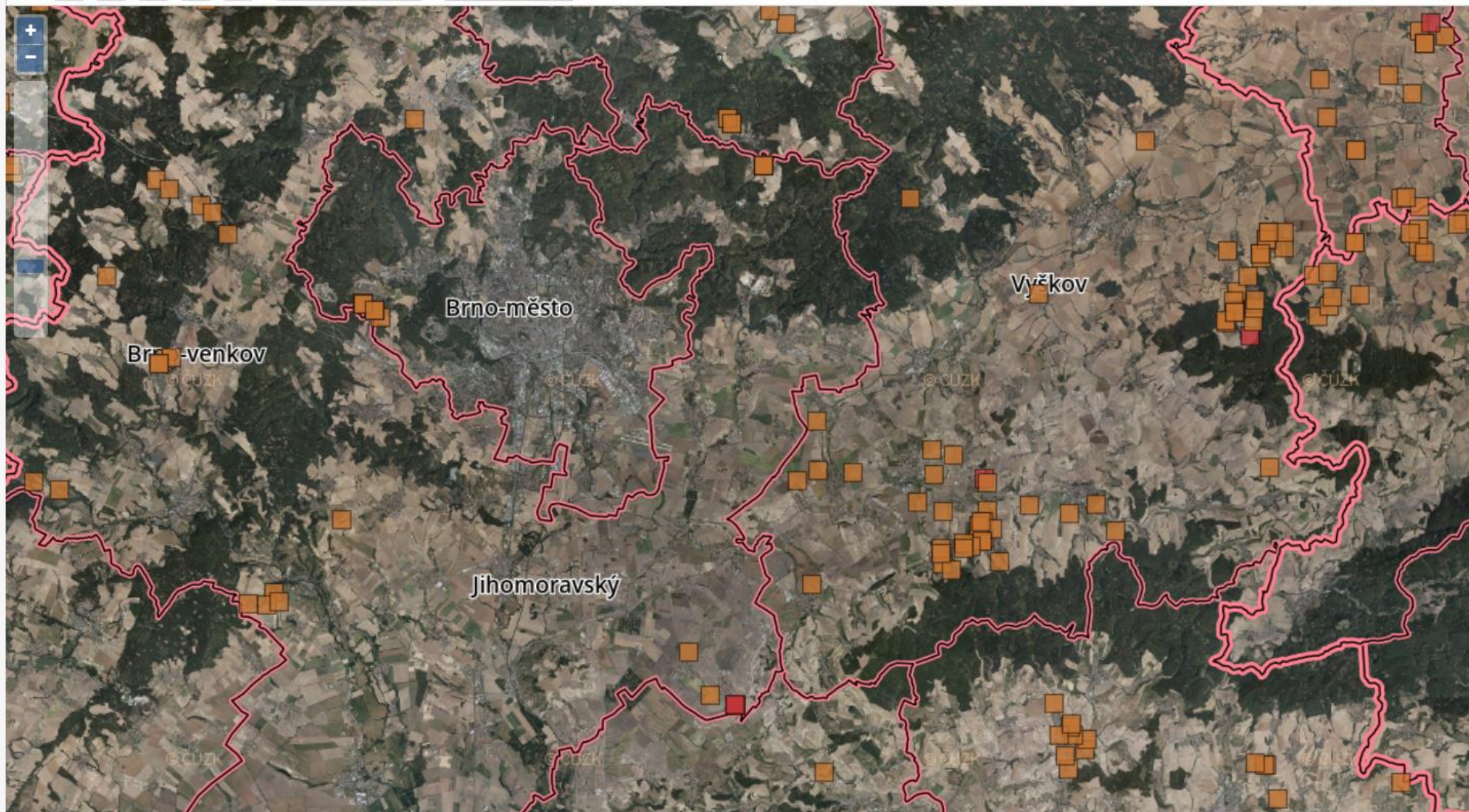
Ochrana kvality zemědělské půdy (2)

- zabránit při stavební činnosti úniku poškozujících látek
- **opatření k nápravě**
 - porušení výše uvedených zákazů
 - ukládají orgány ochrany ZPF (včetně ČIŽP)
 - na náklady původce závadného stavu
 - uložení změny druhu pozemku rozhodnutím orgánu ZPF jako jedno z možných opatření k nápravě (§ 3c odst. 2) – nejčastěji zatravnění
 - oznámení o překročení hodnot vzhledem k ochraně nezávadnosti potravin (SZPI) a krmiv (ÚKZÚZ), ochraně veřejného zdraví (KHS) a zvířat (SVS)

Mapový panel

Vyhledávání měřítko

Protierozní vyhláška

- § 3 ZZPF: způsobovat ohrožení zemědělské půdy erozí překračováním přípustné míry jejího erozního ohrožení stanovené prováděcím právním předpisem; přípustná míra erozního ohrožení se stanoví na základě průměrné dlouhodobé ztráty půdy vyjádřené v tunách na 1 ha za 1 rok v závislosti na hloubce půdy
- vyhláška:
 - opakovaná erozní událost
 - plán opatření ke snížení erozního ohrožení (organizační, agrotechnická a technická): pokud podle něj pak hospodaří neporušuje povinnost

Povinnost předcházet erozi

- „Neučinila-li žalovaná dostatečná opatření, která by čelila přírodnímu působení, jakým je i přívalový déšť, ačkoliv taková dostupná možnost byla, porušila tuto speciální prevenční povinnost (v § 3 ZoZPF a § 27 VodZ) a došlo-li v důsledku porušení její povinnosti k masivnímu smyvu ornice při dešti a ke vzniku škody, odpovídá za ni podle § 420 odst. 1 obč. zák. z roku 1964.“
- NS 25 Cdo 3811/2017 i NS 25 Cdo 1634/2018

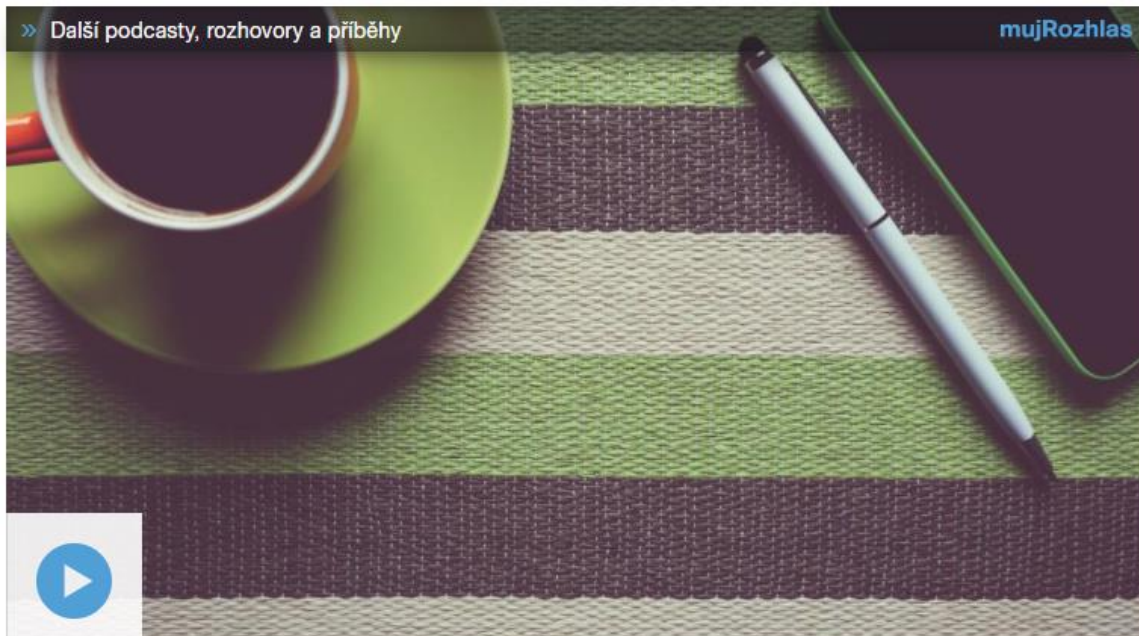
Povinnosti podle jiných předpisů

- chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV)
 - zákaz odvodňování zemědělských pozemků
- **zranitelné oblasti**
 - znečištění vody dusičnany (mj. ze zemědělské výroby)
 - akční program: zákaz hnojení, limity dusíku v hnojivech, ochranné pásy nehnojené půdy v okolí povrchových vod ⇒ přednáška č. 3
- **omezení ve ZCHÚ**
 - zákaz hospodaření intenzivními technologiemi
 - § 22b ZOPK – pozemky ZPF v národních parcích
 - zákaz měnit skladbu a plochu kultur ⇒ přednáška č. 3

Rádce pro vlastníky půdy

© 20. říjen 2020 | Káva o čtvrté

» Další podcasty, rozhovory a příběhy mujRozhlas

Rádce pro vlastníky půdy. Host: Zuzana Benešová, koordinátorka rádcovské kampaně Nadace Partnerství. Moderuje Patricie Strouhalová

Délka audia 36:33

<https://dvojka.rozhlas.cz/radce-pro-vlastniky-pudy-8344439>

Zpátky ke kořenům

Zem, hlína, prst, rodná hrouda, ornice, pole. Nezáleží, jak ji nazveme. Půda má nenahraditelnou přírodní, ale i finanční hodnotu. Rádce vás provede úskalími vlastnictví půdy a poradí, jak se s nimi vypořádat.

3,2

MILIONY VLASTNÍKŮ
PŮDY

4 200

TISÍC HEKTARŮ
ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY V
ČR

74

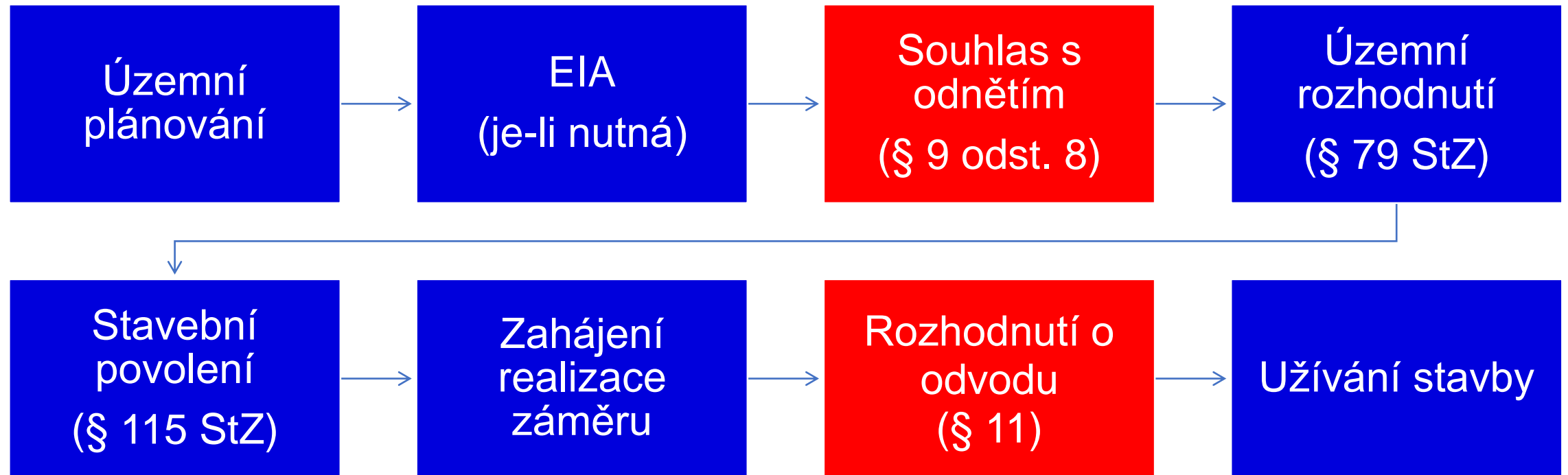
% PŮDY JE
PRONAJÍMÁNO

<https://www.nadacepartnerstvi.cz/Adaptterra/radce-pro-zodpovedne-vlastniky>

Nezemědělské využití pozemků ZPF

Schéma

Ochrana v rámci územního plánování

- stěžejní: **předvídá odnětí pozemků** ze ZPF = využití pro nezemědělské účely
- **stanovisko orgánu ochrany ZPF**
 - závazný podklad (§ 4 odst. 2 StZ ve spojení s § 5 odst. 2 ZoZPF)
- **ochrana nezastavěného území** [§ 18 odst 5 StZ]
 - pouze např. stavby pro zemědělství, lesnictví, vodní hospodářství, těžbu nerostů, pro ochranu přírody a krajiny, pro veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu, pro snižování nebezpečí ekologických a přírodních katastrof

Ochrana v rámci rozhodování v území

- obecně: územní rozhodnutí nebo územní souhlas (§ 76 StZ)
 - do 300 m² není nutné; do 1 000 m² územní souhlas
 - jinak sankce podle zákona o ZPF i StZ
- ke **změně na nezemědělskou půdu** nutný zásadně souhlas s odnětím půdy ze ZPF (§ 9)
- souhlas se **změnou trvalého travního porostu na ornou půdu** (§ 2)

Ochrana v rámci rozhodování v území

- **odnětí ze ZPF:** trvalé nebo dočasné
 - podle účelu využití: lze-li rekultivace a vrácení plochy do ZPF
- **souhlas s odnětím**
 - výjimky, kdy není souhlas nutný (\Rightarrow č. 32)
 - závazné stanovisko dle § 149 SŘ, vyžaduje-li záměr jiné rozhodnutí
 - jinak samostatné rozhodnutí
 - omezená platnost: 3 roky

Souhlas s odnětím

- souhlas s odnětím **není nutný mj. pro**
 - nezemědělské účely na dobu kratší než 1 rok (oznamovací povinnost)
 - nezastavěné části zastavěných stavebních pozemků
 - stavby do 25m² v zastavěném území
 - VPS v proluce do 0,5 ha v zastavěném území
- **kritéria pro rozhodování: zásady (§ 4)**
 - podle tříd ochrany: u I. a II. třídy musí být výrazná převaha veřejného zájmu nad veřejným zájmem ochrany ZPF (není-li řešeno ÚPD, resp. nejde-li o případ v § 9 odst. 5)
- **podmínky souhlasu (mj.)**
 - skrývka zúrodnění schopné zeminy + vymezení orientační výše odvodů (+) plán rekultivace

Odvody za odnětí půdy ze ZPF

- ...úprava odvodů za odnětí půdy ze zemědělského půdního fondu je specifickou problematikou, která představuje **esenciální opatření k ochraně ZPF** jako základního přírodního bohatství naší země, nenahraditelného výrobního prostředku umožňujícího zemědělskou výrobu a jedné z hlavních složek životního prostředí...
- ...specifickou formu úhrady, jejímž účelem je regulovat rozsah (plochu) půdy odnímané ze ZPF
 - Pl. ÚS 30/15
- prvotním účelem odvodů nemá být plnění státní (a obecní) pokladny, ale **motivace investorů, aby zemědělskou půdu využívali pro své záměry jen tehdy, pokud nelze jinak**
 - NSS 9 As 175/2012-25

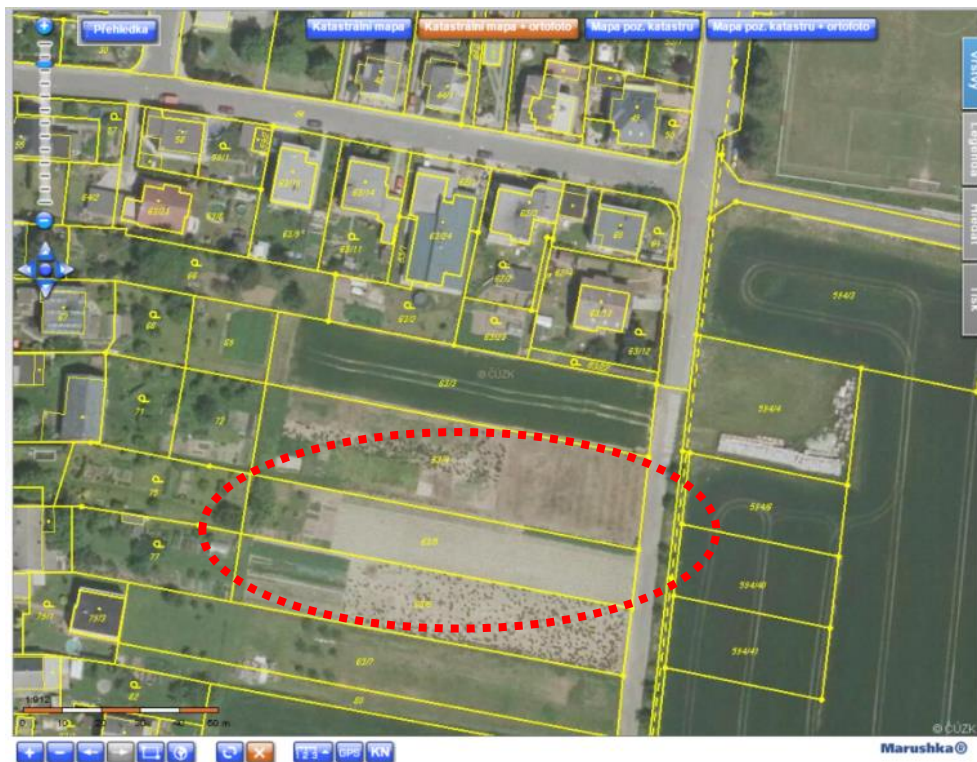
Odvody za odnětí půdy ze ZPF

- **rozhodnutí o odvodu** se vydává po zahájení realizace záměru
 - reakce novely na rozsudek NSS (poté, „*kdy lze předpokládat, že k další úpravě záboru půdy již nedojde*“: tj. skutečné provedení a poslední povolení zpravidla dle StZ [NSS 9 As 175/2012-25])
 - povinnost ohlásit zahájení
 - podle právního stavu ke dni právní moci prvního rozhodnutí podle zvláštního předpisu (nejčastěji územní rozhodnutí)
- v souhlasu o odvodech uvedena „pouze“ **orientační výše**

Odvody za odnětí půdy ZPF

- **výjimky z povinnosti platit odvody** (mj.; viz § 11a):
 - jen za odnětí zemědělské půdy
 - není-li nutný souhlas s odnětím
 - dálnice, silnice, místní komunikace; cyklostezky
 - ČOV, protipovodňové stavby, protierozní stavby a zařízení
 - stavby zemědělské prvovýroby (mj. NSS 9 As 178/2016-46)
 - zájmy ochrany přírody: vznik VKP a přechodně chráněných ploch
- **snížení: nepoužitím ekologické váhy vlivu**
 - část D přílohy zákona
 - zjišťuje se, zda je na pozemků dán, nikoliv míra ovlivnění
 - KS v Hradci Králové čj. 30 A 106/2015-37, dtto NSS 8 As 207/2016-33

Příklad: informace o pozemku v KN

Informace o pozemku

Parcelní číslo:	63/3
Obec:	Opava [505927]
Katastrální území:	Malé Hoštice [711870]
Číslo LV:	139
Výměra [m ²]:	1858
Typ parcely:	Parcela katastru nemovitostí
Mapový list:	DKM
Určení výměry:	Ze souřadnic v S-JTSK
Druh pozemku:	orná půda

Sousední parcely

Vlastníci, jiní oprávnění

Vlastnické právo

Způsob ochrany nemovitosti

Název

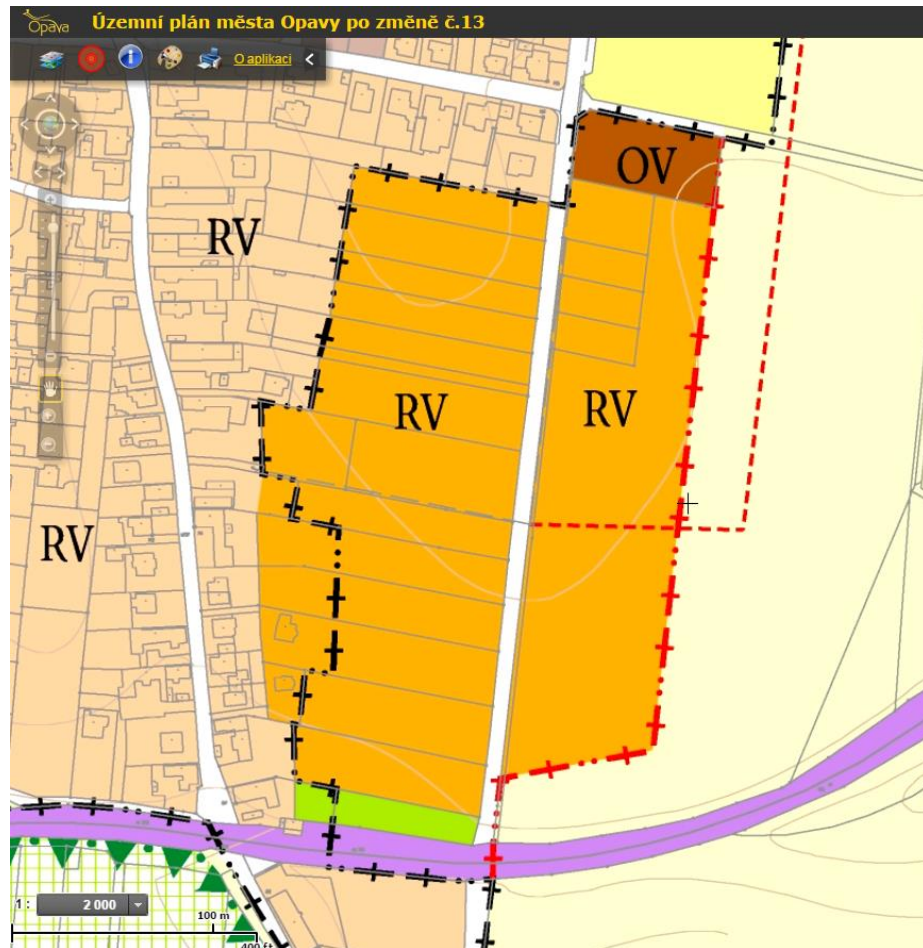
zemědělský půdní fond

ochranné pásmo vodního zdroje 2.stupně

Seznam BPEJ

BPEJ	Výměra
51400	1858

Příklad: výřez z územního plánu

LEGENDA :

FUNKČNÍ PLOCHY:

stav návrh výhled

BYDLENÍ A VYBAVENOST:

			Plochy rodinné zástavby
			Plochy bytových domů o 3 a více NP
			Rodinná zástavba doplněná o živnostenskou funkci
			Plochy občanské vybavenosti
			Plochy městské památkové zóny
			Plochy rekreace a sportu
			Plochy smíšené obytné městské
			Plochy veřejných prostranství

Zkratka typu funkční plochy:

MPZ	Městská památková zóna
OPZ	Území v ochranném pásmu MPZ
OA	Území se zvýšenou architektonickou ochranou
RM	Plochy rodinné zástavby městského typu
RV	Plochy rodinné zástavby vesnického typu
RZ	Rodinná zástavba doplněná o živnostenskou funkci
BD	Plochy bytových domů o 3 a více NP
OV	Občanská vybavenost

<https://www.maps.opava-city.cz/webapps/flexviewer/Home.mvc/FlexViewer?config=config-uzemniplan.xml>

Příklad: výpočet odvodu

- viz příloha k zákonu o ochraně ZPF
- 1. **základní cena** = **12,77 Kč** (BPEJ 51400)
- 2. **základní sazba** = $12,77 * 10$ Kč (váha pro ochranné pásmo vodního zdroje se nepoužije, je-li stavebníkem fyzická osoba)
- 3. **výsledná sazba** = 1149,3 Kč, tj. $127,7 * 9$ (I. třída ochrany – viz vyhláška č. 48/2011 Sb.)
- 4. **odvod**: **výměra*****výsledná sazba**
 - $180 \text{ m}^2 = 206\,874 \text{ Kč}$
 - pozemek přilehlý ke stavbě má napříště sloužit jako zahrada, proto je předmětem odnětí plocha potřebná pro stavbu a související zpevněné plochy

Skrývka

- skrývat odděleně **svrchní kulturní vrstvu půdy**, popřípadě i hlouběji uložené zúrodnění schopné zeminy na celé dotčené ploše a postarat se o jejich hospodárné využití nebo řádné uskladnění pro účely rekultivace anebo zajistit na vlastní náklad jejich odvoz a rozprostření na plochy určené orgánem ochrany ZPF
- lze **výjimka** z povinnosti (§ 8)
 - např. zalesnění, ochrana přírody či archeologie
- předběžná bilance v žádosti o souhlas
- hospodárné využití nebo uskladnění

Rekultivace

- u **dočasného odnětí** ze ZPF
- podle plánu rekultivace (schvaluje orgán ochrany ZPF při udělování souhlasu)
- potvrzení o ukončení rekultivace: do té doby se platí odvody
- rekultivace zalesněním nebo zřízením vodní plochy – odvody jako u dočasného odnětí
 - změna souhlasu v případě rekultivace, kdy vzniká významný krajinný prvek nebo přechodně chráněná plocha (maximálně 10 % plochy)

Nakládání s pozemky ZPF

Majetkoprávní režim: specifika

- omezení nabývání zemědělských pozemků **cizinci**
 - dnes neexistuje (od 1.5.2011), pouze částečně u privatizace
- **předkupní právo** v případě pozemků v ZCHÚ
 - mimo sídelní útvary, NP + NPR + NPP (§ 61 ZOPK): jako nezastavěné pozemky
 - ⇒ přednáška č. 3

Další pokus o omezení práv vlastníků půdy – informační povinnost a povinný bobřík mlčení

S odstupem několika měsíců přichází opět další pokus na zásadní omezení práv vlastníků zemědělské půdy při prodeji a zároveň nepřiměřené zvýhodnění zemědělských subjektů na úkor a ke škodě vlastníků. Návrh novely je připojen v příloze.

Dle návrhu novely zákona o zemědělství by byl vlastník zemědělské půdy povinen při zamýšleném prodeji půdy oslovit pachtýře. To je zdánlivě neškodná a prospěšná myšlenka.

Zcela zásadním omezením práv vlastníka je však zákonem navrhovaný **ZÁKAZ** pro vlastníka činit jakékoliv kroky k nalezení jiného zájemce, resp. komukoliv jinému dávat na vědomí svůj záměr půdu prodat, a to po dobu dalších 30 dnů od doručení informace pachtýři:

(4) Učinit první právní jednání směřující k získání dalších zájemců o převod zemědělského pozemku může prodávající až po uplynutí 30 dnů ode dne doručení oznámení podle odstavců 1 a 2 pachtýři nebo ode dne, kdy se toto oznámení dostalo do sféry jeho dispozice.

Nájem vs. pacht zemědělského pozemku

– Nájem: užívání

– Pacht: užívání a požívání

Potravinová soběstačnost a zahrádky

- M. Jarošová: ... co ovlivnit lze a je zcela v rukou vlády, je **zajištění soběstačnosti při výrobě základních potravin**. Myslím si, že navrácení potravinové soběstačnosti do rukou našich pěstitelů, chovatelů, zpracovatelů a výrobců by mělo být pro odpovědnou vládu prioritou číslo jedna.
- A. Babiš: Já vám rozumím. Doporučil bych vlastně velice jednoduchou věc. Víte, my důchodci jsme kdysi chodili do zahrad, a ne do řetězců o víkendu. **Tak zkuste už konečně tady schválit ten zahrádkářský zákon. Neřešte stále COVID-19.**
 - 17. 9. 2020
 - <https://www.psp.cz/eknih/2017ps/stenprot/058schuz/s058106.htm>

Zahrádkářský zákon

- **zákon č. 221/2021 Sb. – účinnost od 1. 12. 2021**
- nepoužijí se ustanovení o zemědělském pachtu
- výpovědní doba 6 měsíců ke konci kalendářního roku
- v případě státního a obecního pozemku: pouze na dobu určitou, **nejméně 10 let** (jinak 2 roky) – vždy ovšem pouze pro spolek (!)
- Obec a SPÚ **zohledňují při sjednávání výše pachtovného nebo nájemného veřejnou prospěšnost zahrádkářské činnosti.**
 - https://www.smscr.cz/archiv/content_cz/Memorandum-ASZ-CR-SMS-CR.pdf
- **SPÚ podporuje zahrádkářskou činnost** zejména tím, že podle jiného právního předpisu⁵⁾ přenechává spolku k užívání nebo požívání pozemek pro zahrádkářskou činnost.
 - vymahatelnost!?!; nové zahrádkářské osady!?

Státní zemědělské pozemky

- **privatizace** a restituce státní půdy
 - zákon č. 503/2012 Sb.
 - rezerva státní půdy
 - ⇒ přednáška č. 3 (podzim 2021)

- **zákaz zcizovat** státní pozemky
 - všechny státní pozemky v NP
 - v NPR a NPP (§ 32 a 35 odst. 3 ZOPK): nezastavěné
 - též § 6 zákona o SPÚ
 - ⇒ viz přednáška č. 3

**Právní režim
pozemků určených
k plnění funkcí
lesa**

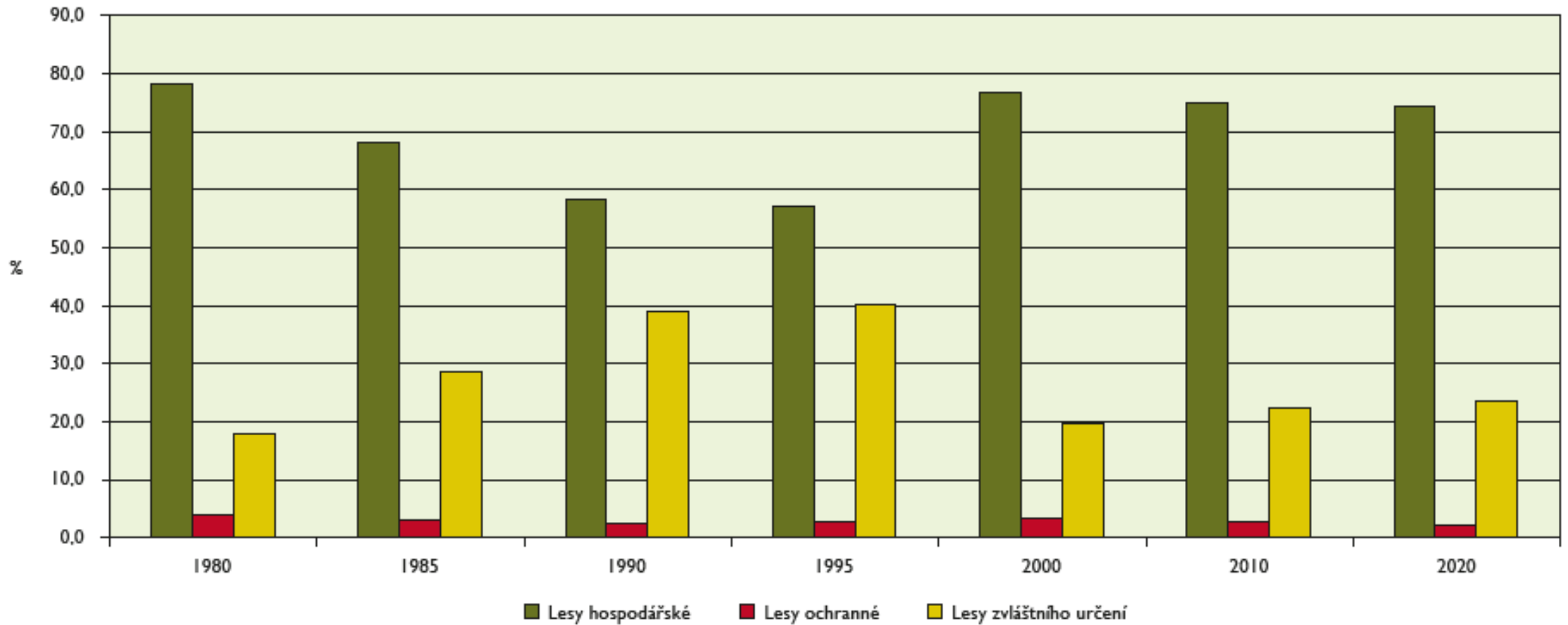

Východiska

- zákon č. **289/1995 Sb., o lesích**
 - nakládání s lesními pozemky upravují mj. také ObčZ, zákon o majetku ČR
 - důležité jsou vazby (překryvy) s režimy jiných pozemků (např. pozemky v přírodě a krajině)
- lesem – „lesní porosty s jejich prostředím a pozemky určené k plnění funkcí lesa“
 - kategorie lesů
 - lesní porost je součástí pozemku (§ 507 OZ)

PUPFL

- **lesní pozemky** (viz též vymezení pro KN)
 - pozemky s lesními porosty a plochy, na nichž byly lesní porosty odstraněny za účelem obnovy
 - lesní průseky a nezpevněné lesní cesty, nejsou-li širší než 4 m
 - pozemky, na nichž byly lesní porosty dočasně odstraněny na základě rozhodnutí OSSL podle § 13 odst. 1 LZ
- **jiné pozemky**
 - může OSSL nařídít označení jejich příslušnosti k PUPFL
 - pokud nejsou součástí ZPF a souvisejí s lesem nebo slouží lesnímu hospodářství
 - zpevněné lesní cesty, drobné vodní plochy, ostatní plochy
 - pozemky nad horní hranicí dřevinné vegetace (hole), s výjimkou pozemků zastavěných a jejich příjezdních komunikací
 - lesní pastviny a políčka pro zvěř

Pramen: ÚHÚL

Kategorie lesů

- **hospodářské**
- **ochranné**
 - *rozhodnutí OSSL*: mimořádně nepříznivé stanoviště (prudké svahy, rašeliniště...), vysokohorské lesy
- **zvláštního určení**
 - *ex lege*: ochrana vodních zdrojů, NP a NPR
 - *rozhodnutí OSSL*: lázeňské, zvýšená rekreační funkce... (upřednostnění mimoprodukčních funkcí)
 - je možné rozhodnout též o vyřazení lesů z těchto kategorií
 - odchylné hospodaření – velikost holých sečí, rozsah těžby atd.
 - případně náhrady zvýšených nákladů či menších výnosů

Vlastnické vztahy v lesích ČR (ha, %)

Vlastnictví		Porostní plocha	
		(ha)	%
Státní lesy		1 405 712	53,76
z toho	LČR	1 160 057	44,37
	VLS	123 190	4,71
	lesy MŽP (NP)	95 484	3,65
	krajské lesy (střední školy aj.)	2 373	0,09
	ostatní	23 036	0,88
	lesy MŽP (AOPK)	1 572	0,06
Právnícké osoby		89 094	3,41
Obecní a městské lesy		449 437	17,19
Lesy církevní a náboženských společností		139 119	5,32
Lesní družstva a společnosti		31 035	1,19
Lesy ve vlastnictví fyzických osob		500 041	19,12
Ostatní (nezařazené) lesy		175	0,01
Celkem		2 614 614	100,00

Poznámka: Údaje uváděné v tabulce vychází z dat lesních hospodářských plánů dostupných v informačním a datovém centru ÚHÚL k 31. 12. 2020.

Pramen: ÚHÚL

Nakládání se státními lesy

- státní lesy **nelze zcizit (výjimky)**
 - směna
 - prodej spoluvlastnického podílu státu (max ½ a nesmí být více než 10 ha)
 - prodej odloučeného lesního pozemku
 - pozemky ve farmových chovech
 - zcizení ve veřejném zájmu
 - převod odloučených lesních pozemků na obce pro veřejně prospěšné stavby a sportoviště (bezúplatně)

- Právní jednání, kterým se nakládá se státními lesy, vyžaduje ke své platnosti **předchozí souhlas Ministerstva zemědělství.**

Nájem a pacht lesního pozemku

- **písemná forma** a oznamovací povinnost OSSL, je-li kratší než 5 let (historický pozůstatek, srov. katastrální zákon ve znění do 1996)
- § 5: Nájem a podnájem státního lesa **za účelem hospodaření v lese** je zakázán.
 - užitkem je nejen dřevo, nýbrž i lesní plody (vazba na § 1261 OZ)
 - užívání rekreačních chat či výstavba technické infrastruktury

Služebnosti k lesním pozemkům (§ 1261 OZ)

- **zakázané činnosti v lese:** pást dobytek, umožňovat výběh hospodářským zvířatům a průhon dobytka lesními porosty (vztahuje se i na vlastníka lesa)
- **pozemkové služebnosti**
 - s ohledem na ochranu lesa zákaz služebnosti průhonu dobytka (tj. ne koní; služebnost zaniká prohlášením pozemku za PUPFL)
 - služebností pastvy
 - nelze zřídit služebnost pro pastvu dobytka k pozemku s lesními porosty
 - služebností braní lesních plodů
- pouze vykupitelné: podmínky výkupu musí být již při zřízení služebnosti předem určeny

Dělení a scelování pozemků

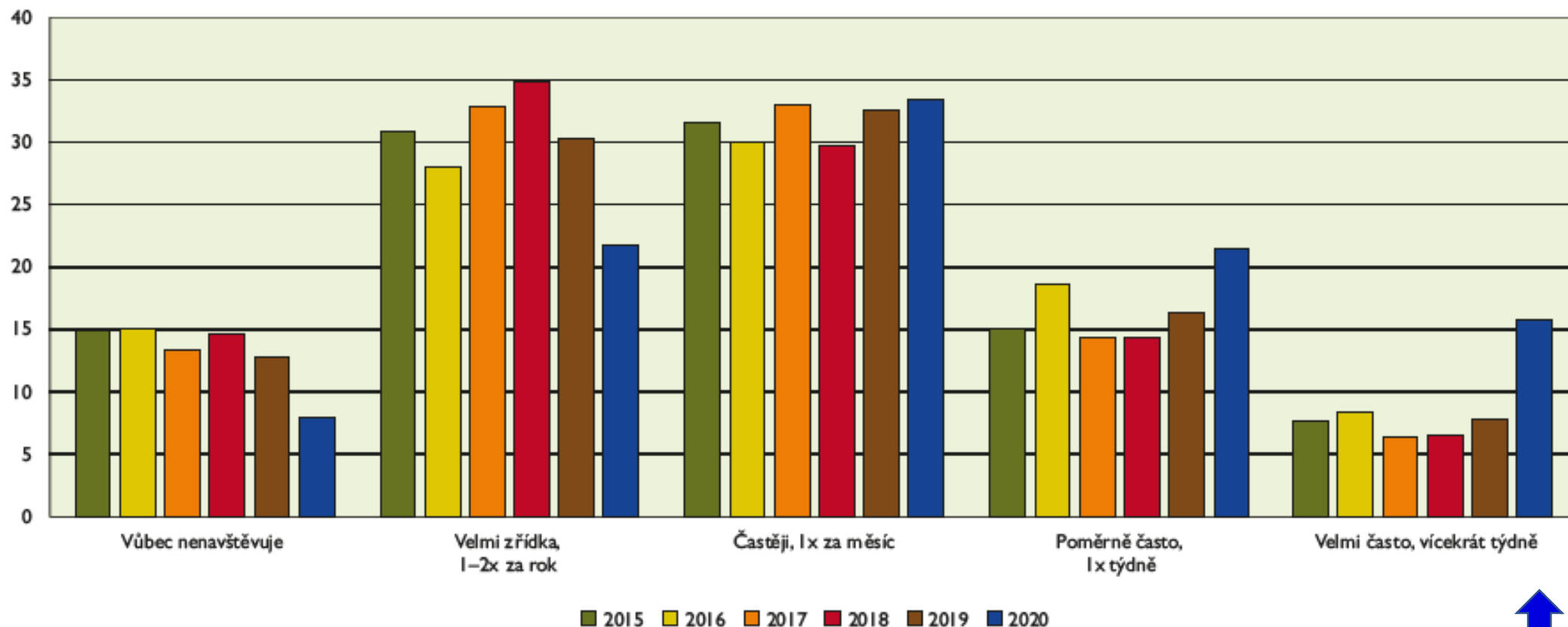
- má-li vzniknout pozemek **menší než 1 ha**, je nutný souhlas OSSL (správní řízení)
- posouzení tvaru a velikosti vzhledem k řádnému hospodaření
- NSS 5 As 10/2006 – 149: *„i po oddělení se stále bude jednat o lesní pozemky. Proto lesní zákon při takovém rozhodování musí vycházet z toho, že i takový oddělený pozemek musí umožňovat řádné hospodaření v lese. Lesní hospodaření tedy musí nadále probíhat na všech pozemcích (tedy těch, z nichž byl pozemek oddělen i pozemek oddělení), neboť tímto správním rozhodnutím se charakter pozemku jako pozemku určeného k plnění funkcí lesa nemění.“*

Souhlas OSSL
podle § 12 LesZ

Souhlas SÚ
podle § 82 Stz

Zápis do katastru
nemovitostí podle
§ 37 KatZ

Odovědi na otázku: Jak často navštívujete les v průměru za rok, tedy v zimě i v létě dohromady? (%)

Pramen: FLD ČZU

Obecné užívání lesů

- každý má **právo**
 - vstupovat do lesa ⇒ zákaz oplocování (§ 32 LesZ)
 - sbírat lesní plody a na zemi ležící suchou klest
- povinnost les nepoškozovat, nenarušovat lesní prostředí a dbát pokynů vlastníka
- **zakázané činnosti** (§ 20 LesZ)
 - výjimky vlastníka lesa
- **dočasné omezení vstupu** do lesa
 - opatření obecné povahy vydané OSSL
 - v zájmu ochrany lesa, zdraví a bezpečnosti lidí

V čem je potřeba přistoupit ke kompromisu?

Každý zákon by měl být nakonec kompromisem, mezi vlastníky pozemků, jejich uživateli a státem, který má vykonávat státní správu. Jestli ten kompromis bude dosažen, je otázkou pohledu té které strany. Respekt k vlastnictví však v naší společnosti obecně chybí a uživatelé krajiny (rekreanti, cyklisté, majitelé psů, motorkáři, sběrači lesních plodů, hledači kovů a miláři, majitelé koní apod.) ji vlastníkům postupně vyvlastňují svými požadavky a následnými omezeními vlastnictví.

Ing. Jiří Svoboda. Celý rozhovor dostupný z:

<https://www.svol.cz/aktuality/zpravodaj-c-39-aktualni-informace-nejen-pro-vlastniky-lesu/>

Zákaz vstupu do lesa - nebezpečí úrazu

Víkendová vichřice, která postihla Českou republiku, způsobila rozsáhlé škody také v porostech Lesů města Brna, a.s. Větrná kalamita způsobila škody na cca 15 tis. m³ dříví, především na lesní správě Lipůvka. Počínaje dneškem se začaly následky kalamity zpracovávat. Na základě výše uvedeného jsme s odvoláním na § 19/3 lesního zákona č. 289/95 Sb. požádali orgán státní správy o dočasné omezení vstupu do lesních porostů po dobu tří měsíců na tyto katastrální území: Blansko, Černá Hora, Dolní Lhota, Hořice u Blanska, Svatá Kateřina, Lažany, Lipůvka, Milonice u Lipůvky, Olešná u Blanska a Šebrov. Na přístupových cestách budou vyvěšena tato upozornění. Žádáme všechny o respektování tohoto zákazu.

**Z DŮVODU VĚTRNÉ
KALAMITY
HROZÍ NEBEZPEČÍ
PÁDU VĚTVÍ A
STROMŮ!!!**

INFORMACE: LESNÍ SPRÁVA
LIPŮVKA, TEL.: 516 431 514
ZÁKAZ PLATÍ DO ODVOLÁNÍ

Povinnosti vlastníka lesa

Vlastník lesa by se neměl při zvládnání kůrovcové kalamity zadlužit

26. červenec 2018 Kategorie [Lesnictví](#) [Komentáře \(32\)](#)

Současná kůrovcová kalamita zasáhla lesy na velké rozloze naší republiky. Velké problémy s kůrovcem řeší nestátní vlastníci, kteří v souhrnu hospodaří na 1,1 mil. hektarů lesů.

Stát nedostatečně kontroluje soukromé lesníky, stěžuje si sdružení samospráv

4. červenec 2018 Kategorie [Lesnictví](#) [Komentáře \(1\)](#)

Sdružení místních samospráv si stěžuje na nedostatečnou státní kontrolu vlastníků soukromých lesů kvůli kůrovci. Zvláště mu vadí postoj fyzických osob, které o kůrovci ve svém lese ani nemusí vědět.

Povinnosti vlastníka lesa (2)

- § 31: je povinen **obnovovat lesní porosty stanovištně vhodnými dřevinami** a vychovávat je včas a soustavně tak, aby se zlepšoval jejich stav, zvyšovala jejich odolnost a zlepšovalo plnění funkcí lesa. ... Holina na lesních pozemcích musí být zalesněna do dvou let a lesní porosty na ní zajištěny do sedmi let od jejího vzniku; v odůvodněných případech může OSSL povolit lhůtu delší.
- § 32: Při vzniku mimořádných okolností a nepředvídaných škod v lese (větrné a sněhové kalamity, přemnožení škůdců, nebezpečí vzniku požárů v období sucha apod.) je povinen činit **bezodkladná opatření k jejich odstranění a pro zmírnění jejich následků**.
- je povinen hospodařit v lese tak, aby jeho činností nebyly ohroženy lesy sousedních vlastníků.
- mimořádný stav: <http://eagri.cz/public/web/mze/lesy/lesnictvi/pestovani-a-ochrana-lesu/kurovcova-kalamita/informace-k-oop1a2.html>

Povinnosti vlastníka (3)

- Stěžovatelka **nebyla uznána vinnou za to, že stromy na jejím pozemku byly napadeny kůrovcem**, ostatně by to byl zjevný nonsens, neboť by byl stěžovatelce vytýkán přirozený přírodní proces v podobě života kůrovce. ... umožnění vývoje kůrovce a jeho výletu do okolí (jak dokládají výletové otvory) ohrožení okolních lesních porostů dokládá. Skutečnost, že ke zvýšení výskytu kůrovce v okolních lesích fakticky nedošlo, neznamená, že životní prostředí nebylo ohroženo.
- NSS, čj. 4 As 71/2013-35

Náhrady za omezení vlastnického práva

- řada omezení splňuje dikci čl. 11 odst. 3 LZPS: bez náhrady
- náhrada újmy **za omezení, o kterém rozhodl OSSL** [§ 11 odst. 3]
 - může být uloženo uhradit jinému subjektu než státu
- náhrada **zvýšených nákladů v lesích zvláštního určení** [§ 36 odst. 3]
- náhrada za zvýšené náklady na provedení uložených opatření mimo hospodářské lesy [§ 36 odst. 3]
 - nález ÚS IV. ÚS 2005/09: nikoliv ušlý zisk
- náhrada **za ztížení lesního hospodaření ve ZCHÚ** a z důvodu ochrany přírody [§ 58 ZOPK]
 - nelze plně uplatnit současně s výše uvedenými ⇒ přednáška č. 3

Omezení vlastníka pozemku

- **lesní doprava** (přibližování, uskladnění, odvoz dříví)
 - nelze-li účelu dosáhnout jinak, je vlastník lesa oprávněn v odůvodněných případech na nezbytnou dobu, v nezbytném rozsahu, ve vhodné době a za náhradu užívat cizí (nejen lesní) pozemky → rozhodnutí OSSL
- **meliorace**
 - provádění meliorací a hrazení bystřin v lesích je povinností vlastníka lesa, pokud OSSL nebo VU nerozhodne o tom, že jde o opatření ve veřejném zájmu.
 - vlastník pozemku je povinen strpět, aby se jeho pozemku užilo v nezbytné míře k přípravě, budování a údržbě zařízení meliorací a hrazení bystřin v lesích a podílet se na realizaci nebo úhradě prací podle míry prospěchu, který má z jejich provedení.

Koncepce státní lesnické politiky do roku 2035

Dlouhodobý cíl C	Zajistit konkurenceschopnost lesního hospodářství a navazujících odvětví a jejich význam pro regionální rozvoj
<i>Opatření k dosažení dlouhodobého cíle</i>	C.1 Snížit množství legislativních omezení hospodaření v lesích
<i>Cílový stav dlouhodobého cíle (2035, dlouhodobý výhled, ...)</i>	<i>Cílem opatření je snížit množství legislativních omezení vlastníků lesů na úroveň nezbytnou pro dosažení cílů koncepce. Zakotvit pouze legislativní omezení nezbytná k zachování lesních ekosystémů a plnění jejich funkcí v krajině.</i>
Dílčí plnění	
C.1.1 Snížení počtu povinností a omezení vlastníků lesů	
Plnění (popis realizace aktivity)	<i>Revidovat a snížit počet povinností uložených lesním zákonem vlastníků lesů, popřípadě upravit jejich tvrdost, za účelem získání větší volnosti v jejich rozhodování při obhospodařování lesů.</i>
Gesce	MZE
Spolugesce	---
Náklady na plnění	Rozpočet MZE
Termín splnění	2026
Ukazatele plnění	Příprava změny lesnické legislativy
Regulatorní nástroje	Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích (lesní zákon)

Priority k řešení

Revidovat lhůty na obnovu a zajištění lesa definovat obnovu lesa, holinu, snížit a sjednotit administrativu (mj. hlášení holin z nahodilé těžby dle zákona č. 289/1995 Sb., o lesích § 33) - analyzovat současnou administrativní zátěž a navrhnout změny, analyzovat aparát výjimek a v nové legislativě je minimalizovat vhodnou liberalizací. Vyřešit konflikt lesního porostu s liniovými stavbami, objekty a jejich ochrannými pásmy (železnice, veřejné komunikace, produktovody, vodní toky apod.) rozvolnit limity základních hospodářských doporučení OPRL, změnit nastavení věkových limitů, zákonné obmýcí a obnovní dobu pro úmyslné obnovní těžby (i s ohledem na nutnost přeměn dřevinné sklady - smrk na nevhodných stanovištích, rekonstrukce porostů, převody na jiný tvar lesa, změna na nepasečné hospodaření, atd.), rozvolnit omezení hospodaření na základě analýzy vydávaných výjimek ze zákona (mnoho výjimek ze zákonného pravidla = příliš tvrdé ustanovení). Revidovat platnou právní úpravu zákona o lesích zejména snížením zákonných omezení vlastníků lesa při hospodaření v lesích. Zrušit nebo nově formulovat zařazení lesů pod vlivem imisí do pásem ohrožení (zákon č. 289/1995 Sb., o lesích § 10) a zpřesnit kompetence a pravidla zařazování lesů do pásem ohrožení novelou prováděcího předpisu k lesnímu zákonu, upravit možnost vlastníka lesa omezit některé druhy užívání lesa veřejností při zachování prostupnosti krajiny, upravit omezující ustanovení zákona o lesích tak, aby nízký a střední les nebyl v rozporu s platnou legislativou (hranice obnovy, velikost a šířka seče), upravit výpočet poplatku za odnětí z PUPFL tak, aby zohledňoval celospolečenský význam lesů.

Koncepční nástroje ochrany lesa

- oblastní plány rozvoje lesů
- lesní hospodářské **plány**
 - nástroj vlastníka lesa (státních, lesů nad 50 ha)
 - schvaluje OSSL
- lesní hospodářské **osnovy**
 - zpracování zajišťuje OSSL na náklady státu
 - protokolárním převzetím se stává pro vlastníka závazná

Zachování lesů

- využití pozemků určených k plnění funkcí lesa k jiným účelům je zakázáno
- **odnímání pozemků určených k plnění funkcí lesa**
 - rozhodnutí o odnětí na žádost
 - dočasné/trvalé
 - výjimka pro zařízení podle § 15 odst. 3 LZ
 - zásady (§ 13): mj. méně významné, nenarušit síť cest
 - poplatek za odnětí

Zachování lesů (2)

- Již ze samotné existence veřejného zájmu na zachování, udržování a obnovování lesa je patrné, že změna využití ploch na pozemcích dosud určených k plnění funkcí lesa na plochy zastavitelné je možná pouze v případě, že na tomto způsobu uspořádání území převáží jiný veřejný zájem. Tento závěr je **analogický k závěrům judikatury, která se zabývala přípustností vymezení nově zastavitelné plochy pro bydlení na pozemcích ZPF**. Ačkoliv úprava ochrany ZPF zahrnuje pochopitelně speciální pravidla, považuje soud za nanejvýš vhodné, aby ochrana lesa jakožto národního bohatství a nenahraditelné složky životního prostředí podléhala přinejmenším stejné úrovni ochrany v rámci územního plánování jako ochrana ZPF.
 - KS v Brně 65 A 5/2021 – 134

Schéma

